

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravnistvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Prvoboritelju koroških Slovencev.

Dne 13. novembra 1813 bil je porojen slavni Andrej Einspieler v kmetskej hiši med severozapadnim znožjem visokega Ljubelna in deročoj Dravo v lepej Rožnej dolini. Nastopil je torej pretečeni pondeljek svoje 70. leto. Povsod, kder koli svoje narodnosti zavedeni Slovenci živijo, spominjajo se te dni g. Einspielerja ter mu hvaležno čestitajo. Prav imajo. Saj je zraven Slomška in Bleiweissa Slovincem največji dobitnik, Korošcem dolga, dolga leta vstrajni buditelj, neustrašljivi zagovornik in edini poslanec. S pomočjo družbe sv. Mohorja spravil je med slovenski narod čez 1 milijon koristnih, potrebnih knjig!

Več kakor 40 let deluje neumorno na korist Cerkvi, državi in narodu. Dobival je za ta velikanski trud od Cerkve malo — čeravno je dobra polovica vseh njegovih knjig verskim, cerkvenim namenom posvečena — od vlade pa nič. Toda narod slovenski si je zapisal njegovo ime v hvaležno srce in ga ne pozabi, dokler bo še kaj Slovencev na sveti.

Na Štajerskem smo se njegove 70letnice hvaležno spominjali v nedeljo v svojih čitalnicah in mu čestitali po telegramih. Iz celjske okolice pa so mu tamošnji domoljubi odposlali dve adresi podpisani od 100 domoljubov. Glasite se: „Prečastiti gospod!

Vaše obilne zasluge za slov. narod so znane daleč črez meje mile slov. domovine, vendar si štejemo v čast in sv. dolžnost, Vam preč. gospod, za prekrasne besede, ktere ste 12. okt. v koroškem deželnem zboru za katol. narodne šole spregovorili, našo najprisrčnišo zahvalo izreči. Vaše besede bile so prav nam z jezika vzete. Tudi mi le pretežko pogrešamo verskega značaja ljudskih šol, tudi nas hudo tlačijo šolski stroški.

Naj vpijejo Vaši nasprotniki kakor hočejo, tega Vam, prečastiti g. profesor, ne morejo očitati, da bi si pri šoli ne bili dovolj skušenj na-

brali; tudi tehtnih Vaših razlogov niso v stanu spodbiti. Nadejamo se, da vihar, ki je nastal vsled Vašega govora, raznesel bo Vaše jedrnate besede tudi v takšne kraje in kroge, kamor bi brez njega ne bile prodrle, ter ne bodo ostale brez ugodnega vspeha.

Dobrotljivi Bog naj Vam dodeli obilno sadu Vašega truda uživati, ter Vam naj da čakati veselje, da bodo se vsi koroški Slovenci svojih narodnih pravic zavedali ter se Vas, svojega najbolj skušenega voditelja, s vso hvaležnostjo oklenili.“

V drugi adresi, ki se je iz tega okraja poslala, se je povdarjalo, da v narodnem obziru vtegnemo štajerski Slovenci biti na boljsem, pa v verskem in gmotnem se nam enako slaba godi, kakor koroškimi katoličanom. Omenilo se je, da so č. g. profesor letos slavno dovršili 30. leto svoje službe kot učitelj veronauka in slovenščine na višji realki v Celovci, ter da polni zaslug dne 13. novembra t. l. nastopijo svoje 70. leto. Naj bi še v črستم zdravji mnogo rojstnih dnevov dočakali in še doživeli veselje, da bi jim koroški Slovenci po Njih predramljeni v deželni zbor na pomoč poslali več njihovemu vodstvu udanih slov. poslancev. Obe adresi ste od obilnega števila rodoljubov duhovnega in posvetnega stanu podpisani in so zastopane s podpisi dekanije Celje, Laško, Novacerkev, Braslovče, Konjice, Šmarije in Kozje.

Upravna gruntne davka dokončana.

Bilo je dne 3. nov. t. l. ko je centralna komisija na Dunaji obravnavala konečno o reklamacijah štajerskih gruntnih posestnikov zoper previsoko vcenjene čiste dohodke. Poročal je poljski grajščak vitez plem. Smarževski tako: Štajerska meri 398 štirijaških milj. Prvi 2 tretjini pripadate planinam, tretja gričem in dolinam.

Zastran vcenitve gruntnih dohodkov je razdeljena v 21 okrajev in 36 distriktov (oko-

lišev) ter velja sploh kot rodovitna dežela. Reklamacij se je veliko vložilo, zlasti zastran gozdov; do 24% vseh se je na nje ozir vzelo, drugo pa kot neopravičeno odbilo. Posestniki gozdarji sploh posekavajo gozde in jih spreminjajo v pašnike, to pa je na škodo celej deželi pa tudi posestnikom ne koristi dolgo, ker precej starovičje zaraste in pašo skazi. Temu se mora v okom prihajati.

Prvič vcenjeni dohodki so previsoki. Zato se znižajo in sprejmejo ti-le: Celje I. 576.537 fl., Celje II. 282.582 fl., Lipnica 652.474 fl., Ljutomer 319.784 fl., Maribor 1.108.454 fl., Ptuj 893.678 fl., Radgona 486.306 fl., Brežice 333.503 gld. in Slov. Gradec 288.492 fl. za celo deželo štajersko vkup 10.714.346 fl.

Nemški liberalci so novo uravnavo sklenoli l. 1869 potem večidel njihovi pristaši grunte vcenjevali previsoko — v slov. bistriskem in mariborskem okraji bil je cenilni mož znani Sorschagg, ki sedaj v kajhi v Celji sedi. — Ko se je delo liberalnih ceniteljev zvedelo, prestrašila se je vsa dežela. Povsod so rekli, da so previsoko vcenjeni dohodki in da se je bati prevelikih dač. Na to so došle reklamacije in sedaj je delo dokončano po deželski komisiji v Gradci in državnej centralnej komisiji na Dunaji. Vse vkup je stalo gotove uže več kakor 30 milijonov goldinarjev in davki postali bi za nekatere kraje presilni. Nekaj se je vendar odbilo.

Čisti dohodek na Štajerskem znaša:

1. vcenjen l. 1880 po deželnej komisiji 12.761.000 gold.
2. vcenjen po centralnej komisiji: 11.220.000 gold.
3. vsled reklamacij vcenjen po dež. komisiji v Gradci: 10.744.000 fl.
4. vsled reklamacij vcenjen po drž. cent. komisiji na Dunaji 10.714.000 fl.

Odbilo se je tedaj od prvič vcenjene svote celih 2.137.000 fl.

Gruntnega davka bi toraj Štajerska plačevala na leto:

v 1. slučaji:	2.919.800 fl.
v 2. „	2.479.700 „
v 3. „	2.460.000 „
v 4. „	2.432.200 „

Vsled reklamiranja plačujemo tedaj zanaprej 487.000 menje, tedaj blizu 1/2 milijona goldinarjev menje, kakor če bi pri vcenitvi obveljalo to, kar so prvi cenilni možje nam zgodnjali.

Sreča velika, da smo pri volitvah v državni zbor premagali nemške liberalce, kajti toti strici bi nam breobzirno vse naložili ali vsaj toliko ne odbili, kakor se je sedaj zgodilo. Kajti liberalci so nameravali gruntni ves davek nastaviti na 41 milijonov, državni zbor sedanji pa je sklenil 37 1/2 milijona. Ta znesek

ostane tudi sedaj. Vendar kolikor plačuje Štajerska vsled reklamacij menje, toliko se naloži Českej deželi več.

Gospodarske stvari.

Saje izvrstno gnojivo.

Saje, ako se previdno rabijo, se smejo izvrstno gnojivo imenovati, katero ne le rastlinsko rast na prav dober način pospešuje, ampak saje so prav dobro sredstvo zoper črve in druge razne mrgolince, kateri rastlinam škodujejo. Na drugi strani pa je mogoče, da saje v rokah nevednega kmetovavca in vrtnarja, ki ne zna z njimi previdno in umno ravnati, rastline posmode in kakor škodljivi strup na nje delujejo. Odtod tudi pride, da imajo nekteri kmetovalci pred sajami neki strah tako, da se tega mnogo vrednega gnojiva izogibajo in ga na ravnost zametujejo. Toraj ne bode na škodo tukaj navesti nekatere opazke, kako je treba s sajami kot gnojivom ravnati.

Pred vsem drugim je treba skrbeti za to, da se saje na suhem kraji hranjujejo. Če so pa bile pred porabo od dežja premočene in izlužene, zgubijo najboljše gnojivne moči.

Že nekaj let sem, pravi skušen vrtnar, potrošam v spomladi grede, na katerih sem zelje ali belo peso posejal, in sicer prvokrat, ko so rastlinice iz zemlje polukale, drugokrat pa 8 dni pozneje z zmesijo, ki obstoji iz jednakah delov saje in pepela. Potrošati se mora o vlažnem vremenu. Mlade rastline so bile tako ne le zeljnih bolh, ampak tudi polžev obvarovane in so po ti naglavni pognojitvi prav bujno rastle.

Neki angleški vrtnar je saje pri pridelovanji čebule ali luka z velikim pridom rabil. Dal je spomladi nekoliko gar saj na polje zapeljati, katero je bilo za posajenje čebule odločeno. Ko je bila zemlja do dobra pripravljena t. j. dobro steptana in z grabljami poravnana, so jo s sajami potrosili, tako, da je bila vsa površina z njimi pokrita. Čebul se je potem kakor navadno po vrsti sadil. Mlade sajenice, ktere so drugekrati črvi ali gliste in pa še drugo mrčesje hudo poškodovale, so takrat ostale popolnoma nepokvarjene. Na isti način in z istotako dobrim vspehom se saje obnašajo pri posejatvi korenja, pastinacije, kolrabe in drugih rastlin, ktere v mladosti mnogo od mrčesja trpijo.

Prav priporoča se saje kot gnojivo rabiti, za rastline v loncih. To je zanesljivo sredstvo proti glistam, ki dostokrat dno prevrtajo in potem rastlinam korenine poškodujejo. Za tak gnoj se vzame 1 1/2 kilo do 2 kilo saj v debelo zavito platno, katero se potem v vedro vode podrži in tako dolgo iztiskava, da je voda popolnoma črna. Isto tako se saje z najboljšim vspe-

hom rabijo za pokončanje mrčesov na breskvah in drugih obstenskih drevesih. V ta namen se vzameta 2—3 kilo žveplovega cveta in vse to se pomeša v primerni posodi v 18 litrih apnega mleka, s katero tekočino se potem s čopkom pomažejo špranje in razpoke na steni, ob kateri je drevje in v katerih zakotjih se mrčesja najrajše vzdržuje.

Če se jeseni debela sadunosnih dreves z mešanico iz vode, saj in apna pomažejo, prežene ta maža mrčesje in pokonča mahovje in lišaje. Drevje dobi lepo gladko kožo. Priporočajo se saje v pokončanje gosenic in jihove zalege. Pomeša se 10—12 litrov saj z nekoliko vode, da postane nekov črni močnik. Na to se vljuje 190—200 litrov vode in vse se pusti 3 dni stati. Na to se tekočina skozi debelo zavito platno prečedi in drevesa z vrtno brizgalnico poškopé. Škopri se zvečer po solnčnem zahodu. Drugo jutro je pre vse debelo mrtvih gosenic pod drevesi.

Poslednjič se morejo saje tudi na kompostni kup zanašati, kjer se kompost posebno po njih vzboljšuje. Tak kompostni gnoj služi posebno dobro vrtom, travnikom itd. Ker so toraj saje tako izvrstno sredstvo za pognojitev in pokončanje mrčesja, zato jih gre v kuhinji in peči nabirati in na povedani način na vrtu in polji rabiti.

Rožmarin dobro razkuživno sredstvo.

Mnogi strokovnjaki priporočajo rožmarin kot izvrstno razkuživno sredstvo. Navadno se z brinjem kadijo in tako sobe, po katerih so bolniki ali okrevajoči se ljudje, razkuživajo. Če se par vejic rožmarina sožge na loparji žerjavice, je to dosti bolje od brinja, ker je duh prijetniši. Rožmarin tudi varuje razno kožuhovino nevarnih moljev. Nekaj vejic rožmarina po kožuhovini potaknjenih jo poleti varuje moljev.

Vrli konjerejci na Slovenskem.

Ves Štajer je konjerejsko društvo razdelilo na 5 konjerejskih okolišev, ker ima vsak okoliš svoje posebnosti in tudi vzreja tem premerih konj. Slovenskemu Štajeru pripada 3. 4. in 5. okoliš. Letos so v teh ogledovali konje in delivali premije V naslednjem objavimo imena odlikovanih slovenskih konjerejcev. I. Za 3. konjerejski okraj dobili so premije v Radgoni: a) za kobile: Janez Drvarič iz Žetinjec 25 fl. Franc Trojnko iz Žetinjec 20 fl. Fr. Klemenčič iz g. Izvanjec 15 fl. Janez Zemljič iz Šavnice 15 fl. Jakob Misleta iz Maute 10 fl. Jož. Krajnc iz Poterne 10 fl. Jož. Padarič iz Poterne 10 fl. in Andrej Zemljič iz Radinjec 10 fl. b) za žrebice: Anton Sattler iz Grabonoš 15 fl. Marija Hojs v Poterni 15 fl. Franc Kranjc v Poterni 15 fl. Jan. Kolmanič v Žetincih 15 fl. Alojz Žitek iz Maute 10 fl. Janez Drvarič iz Cajn-

kovec 10 fl. Jož. Rovtar iz Žetinjec 10 fl. Jož. Adamič iz Žetinjec 10 fl. Janez Pintarič iz Poterne 10 fl.

II. Za 3. konjerejski okraj premije dobili so v Ljutomeru: a) za kobile: Blaž Babič v Maleški vesi 40 fl. Jernej Vraz v Mauti 30 fl. Franc Kranjc v Mauti 25 fl. Martin Šafarič v Budišovecih 20 fl. Franc Horvat v Banovcih 15 fl. Jož. Zimmermann v Stročji vesi 15 fl. Franc Stuhec v Logarovecih 15 fl. Janez Domajnko v Mauti 10 fl. Janez Horvat pri sv. Križi 10 fl. b) za žrebice: Martin Golob v Pristovi 20 fl. in 15 fl. Alojz Ferenc v Novi vesi 15 fl. Mat. Krajnc v Babincih 10 fl. Franc Vraz v Pristovi 10 fl. Mat. Zupanc v Brkovecih 10 fl. Marko Vaupotič v Lukavcih 10 fl. Jernej Vraz v Mauti. Za vsem se je tedaj razdelilo v Ljutomeru 280 fl. v Radgoni pa 225 fl. vkup za celi 3. konjerejski okoliš 505 fl. (Dalje prihodnjič).

Hmeljarsko društvo v Žavci je sijajno obhajalo svoj ohčni zbor 9. t. m. Prišlo je okolo 100 ljudij. G. Wilhelm je govoril o hmeljarstvu nemški, g. Hausenbichler pa slovenski, kar je veliko več zdalo, ker so ga vsi razumeli. Tudi je iz lastne skušnje govoril in marsikaj povedal, česar še teoretični hmeljarji niso vedeli. Predsednik g. Haupt je nasvetoval sejme za hmelj v Žavci. G. Wilhelm je obečal, da bode kmetijska družba hmeljarstvo v Savinjskeji dolini podpirala, kar je itak jenemu namenu primerno.

Sejmi 20. nov. Ivnik, sv. Jurij na Pesnici, Podsreda, Ljubno, sv. Martin pod Wurbergom, g. Polskava, Šoštanj, Slov. Gradec; 21. nov. Podčetrtek, sv. Barbara v Halozah, sv. Jurij pod Tabrom, 25. nov. Kaniža, Ptuj, Dobje.

Dopisi.

Iz Celja. (Vabilo k občnemu zboru), ktereга obhaja katoliško podporno društvo v nedeljo, dne 19. novembra ob 1/4 uri popoldne v hiši gospoda Kožerja pri „belem volu“. Dnevni red: 1. Sporočilo načelnika, tajnika in blagajnika. 2. Volitev enega pregledovalca društvenih računov in dveh odbornikov, da podpišeta zapisnik občnega zbora. 3. Razni predlogi. Po zboru tombola in igra na harmoniji. Znano je, da za vdrževanje dekliske šole pod vodstvom častitih šolskih sester skrbi že četrto leto edino le naše „katoliško podporno društvo“. S tem, da smo postavili po blagi darežljivosti našega prevzvišenega Pokrovitelja, milostljivega kneza in škofa, deklisko šolsko poslopje, še nismo dovršili svoje naloge; kajti vsakoletni stroški za to učilnico znašajo, kakor dosihmal, tako tudi v prihodnje, najmanje po dvanajst sto goldinarjev! Prav uljudno toraj prosimo in

vabimo, da se zanesljivo našega občnega zbora vdeležite in nekatere poštene osebe saboj pripeljete, ki do zdaj še lahko društvu pristopijo ter tako pripomorejo, da lože poravnamo velike naše stroške. Redni udje odrajtajo na leto narmanje po 2 gold.; podporniki pa 52 nov. kraje. Čisti znesek prihodnje tombole je namenjen za pripravo obleke in obutalij ki se bo zopet letos delila ob božični veselici najvbožnejšim otrokom iz obeh okoličanskih šol.

Iz okolice Rogачke. (Strašen zločin.) Dne 6, novembra zvečer ob 11. uri je začela goreti hiša posestnika Breznika $\frac{1}{4}$ ure zvnaj Rogaca nasproti sv. Florjanu na malem griči. Ljudje pridejo in začnejo reševati, a bilo je prepozno; zgorela je do tal in z njo hišni oča in skoraj eden 12letni sin, ki je bil še hudo ranjen očet. Hišnega očeta najdejo zgorotega v veži in ga izvlečejo iz ognja. — Cela reč pa je zelo hudobna. Pravi se, da je lastni 21letni sin ubil med 9. in 11. uro svojega očeta in brata, obadva zaprl ter, da bi se mislilo, ka sta zgorela, užgal hišo in zbežal k sosedom in celo prestrašen jih prosil, naj grejo gasit, on je komaj skozi okno všel. Ljudje pridejo in vsa hiša je gorela. Začnejo reševati, kaj se je dalo. V vežo pa si ni upal noben. Pride nek tesar Pelko, ki skoči v ogenj in v sobo in izvleče iz pod postelje še živega sinka v slamo zavitega, ki pravi: „Pustite me!“ in ga srečno prinese na zrak. On ga izroči sosedu. Najdejo na dečku rane, znamenje, da je ubit, kar pozneje došli zdravnik tudi dokaže. Pregleda zgoratega očeta in tudi tam še so poznale rane; 21letnega sina so koj zaprli, ker z očetom vedno v sovraštvu živoč je na sumu, da je strašno delo storil. Sin se dela nor, a iz Celja došli g. pristav, ki vodi preiskavo, ga brž že ima tako daleč, da bo le obstal. Mladi brat je imel glavo na čelu s sekuro presekanu in na rokah žile prerezane. Ubogi je živel še 24 ur in potem umrl. Pridna požarna straža je zabranila, da ni škedenj z živinskim hlevom pogorel. — Hvala jim!

Od sv. Ilja v Rožni dolini na Koroškem. (Letina — šola). Sprejmi, ljubi Gospodar, dopis iz naše Koroške, kateri Vam piše žuljeva kmetovska roka. Letino smo imeli dobro. Vsega smo, hvala Bogu, dovolj dobili, samo hajde nimamo, ker nas je dne 30. avgusta obiskala grozna toča. Nekaterim je hajdo popolnem uničila. Zavoljo deža dela Drava pri nas veliko strahu in škode. V Rožku je most strgala. Našo šolo smo za eden strop vzdignoli. Denarje smo pa uže meseca maja morali vplačati. Reklo se je, da bode šolsko poslopje hitro dogotovljeno. Zid je uže stal, lesa pa niso imeli ter so še ptice na njem pele. Podvoj so pa dvakrat vlagali, da je bilo dvojnega plačila. Naši sosede nas povprašujejo, kakšnega pa imate stav-

barja ali „paumeistra“, da tako počasno stavite, 6 nedelj je bil zid brez strehe! Farovž smo l. 1877 zidali pa je hitro šlo delo naprej, se vé, ker so bili drugi ljudje zraven, ki so imeli prvo besedo. Toda bodi uže kakor koli. Enkrat bo šola dozidana. Radovedni smo kakšen napis da bode imela. Vsakako pa Slovenci tirjamo, da bode slovenski, saj drugih ljudij ni pri nas.

Iz Zdol. Zopet je, dragi „Slov. Gospodar“ nekoliko časa preteklo, odkar od nas nisi nič kaj slišal. Letino smo kakor po drugod srednjo imeli; toče hvala Bogu ni bilo. Žita je vender nekaj, posebno koruze je obilo, krompir je lep in tudi ni veliko gnjil. Mošta, ali kmalu bomo svobodno peli: kedar mi dojde sv. Martin, on ga bo krstil, da bode vin. Samo tega mi ni treba dostavljati: Kume moj dragi zdaj se ga napij. Kajti to ljudje že itak preveč delajo, dokler ga imajo, pa letos bo hitro vse prazno potem pa: Bogu tuži svoje muke, srčne boli mu odkriva: Po nekij krajih, kder ga je lani 100 veder imel, ga ima letos komaj 40. Starega vina je pač še več 100 veder za dobiti. Da so pri nas že zdavna vinski kraji, to kažejo napisi na prešnih težilih (kamnih). Tako se nahaja pri Pleterskem letnica 1693 in slovenski črki J. D. Še nekaj se pri nas že več kakor 60 let dela in to je cesta od Vidma do nas. Zdaj je že večkrat naš okrajni zastop s svojim načelnikom ogledoval, pa je le ogledaval storil pa ni nič. Okrajne doklade pa tudi mi plačujemo, in če treba kje doli pri Brežicah ktero delati, je hitro gotova; toraj vprašam, bo že kaj? L. 1862 je pri nas tudi nova šola bila pozidana pa glej v 20 letih je že pretesna; mora biti povečana ali pa nova, da bo zopet treba več tisoč goldinarjev v roke vzeti. Letina nazaj, stroški naprej. Otroci v šolo, pa skoraj bi rekel: divjake iz šole. Nekdaj se je gledalo, kako se šolarji med potom obnašajo in tedaj, če je bila kaka hudobija, se je prihodnji dan s šibo oprala. Zdaj je šiba morala iz šole, otroci predolgo let v šoli so starišem na kvar, otrokom brez koristi. Bog daj! da se šolska postava že skoraj prenaredi! Domačin.

Iz Wierštajna. (Čudno), da še pri nas ne vejo, da se sme slovenski uradovati, ter se z ubogo nemščino mučijo. Imel sem priložnost na sejem iti, ter pošljem k županu po živinski potni list. Jaz naročim, naj bi se slovenski spisal, a reklo se je, da ne sme slovenski pisati, ker so žandarji nemški. (Ni res. Ured.) Vsakdo se more smejati, kdor ovo mešanico bere. V prostor: Ime živinskega gonjača, piše namesto sin „Sonne“, v popis živine, namesto vole pšenične barve „Semelfürbiche Ochsen“ in kraj, kamor se živina žene, namesto k sv. Petru, St. Sepeter. Mislím, da bi bolje bilo, naj bi županov sinek, tako pisal, kakor se je v šoli

naučil, ne pa kakor mu občinski pisar ukaže. Živinski potni list ni pa samo za žandarje ampak tudi za kmeta, kateri ga dobi s kupljeno živino in ta je Slovenec ali Hrvat naš brat. Žandarji pri nas nameščeni znajo pa tudi dobro slovenski, brati, pisati in govoriti. Vedno dežveje nas moti mnogi imajo še krompir v zemlji, korenja in repe in smo še malo pospravili. Ozimine je še mnogo sejati; vse prosi lepega vremena. Nabrali smo tu različno. Visoke goroce so polovico slabše od lani, a nizke so toliko boljše. Plačuje se po 15—17 gld. polovnjak. J. B.

Iz Slovenjegraškega okraja. (Okrajni zastop.) Z veseljem poročam, da smo 6. t. m. pri dopolnitveni volitvi v okrajni zastop iz skupine velikih posestnikov sijajno zmagali. Namesto poprejšnjega c. k. okr. glavarja gosp. Rupnika in g. okr. komisarja pl. Aralca in g. Haukeja so bili trije novi zastopniki za voliti, in dvajset k volitvi prišedših volilcev je enoglasno volilo: g. Ivana Rogina, občinskega predstojnika v Podgorji, g. Franca Šotel-na posestnika v Lehnju, same verle katoličane in Slovence. Volilcev je bilo prav za prav 30, pa gospodom grajščakom se menda ne poljubi več malemu liberalnemu in nemškemu mestnemu kerdelu kakih šest ali sedem velikih posestnikov za jeden in tisti liberalni voz vleči pomagati, sami so za zmago pa preslabi pa tudi vsi skupaj bi ne bili zmagali. Sicer so se neki dr. Tomscheg, A. Bovir in pa Kramar silno prizadevali, da bi bili nekatere nove velike posestnike kmeške premotili in tako bliščobo naše zmage zatemnili — pa to jihno prizadevanje je bilo zastoj. Tudi pri tej priložnosti smo se prepričali, da so edini naši duhovski gospodje kmeškega stana odkritosrčni prijatelji, kajti ne le naš prečastiti g. dekan Urban Dietrich, in naš slavni zgodovinar Martin Terstenjak, ampak tudi visokočestiti gospod Peter Vozu in Franc Klavžar so bili prišli voliti in so z nami kmeti držali, akoravno nobene druge gospode ni bilo blizu. Tudi naš voditelj velečastiti g. Šuc, so v imenu Gradiške posestnice z nami volili. — Srčna hvala Vam prečestiti gospodje za to ljubezen, katero ste nam s tem skazali. Vse kmečke obične se te zmaga jako veselijo, kajti ne le, da so svoji s svojimi zmagali, ampak tudi vsi bolj zmerni burgarji enoglasno trdijo, da je zdaj gospodarstvo ne le pri okrajnem odboru, ampak tudi pri hranilnici veliko boljše, kot pod liberalno večino. — Kolikor se po okraji sliši, vendar ta izid volitve g. c. k. okrajnemu glavarju Finetiju ni preveč po volji, in se je baje neki pri večih priložnostih nevoljno o „pavrih“ izgovoril, ki zdaj pri nas zvonec nosijo. — To bi ne bilo lepo, in če bo treba bodemo več o tem prečudnem gospodu pisali.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Poslanci naši in ogerški v delegacijah dokončajo kmalu svoje delovanje: ministrom so dovolili, česar je za armado in vzajemne zunanje zadeve treba. Vojni minister je rekel, da je Pola sedaj s šancami in kanoni dobro zavarovana, kmalu tudi Krakov in Přemisl; minister Kallay pa je naznanil, da se po malem tudi Bosnijaki in Hercegovci privadijo avstrijskim oblastim. — Tirolski zbor bo sklican, da sklene, česar je vsled povodnji storiti treba; potem pa se skliče državni zbor. — Med nemškimi konservativci delajo salcburški poslanci Lienbacher, Fuchs in Neumeyr malo zmešnjavo: strah jih je pred nemškimi liberalci, ki pravijo; nemštvo je v nevarnosti, če se Slovanom pravice priznajo, ter mislijo, da ne bodo izvoljeni, če tudi ne začnejo po Slovanih udrihati. Nekaj pa je tudi krivo, ker se njihovim šolskim tirjatvam ne ustreže, čeravno jih uže 3 leta povdarjajo, a s praznimi rokami nebi radi pred volilce stopili. Toda upamo, da se porazumejo s slovanskimi poslanci in liberalcem račun prekrizajo. — Na Dunaji so se dali nekateri delavci po raznih rovarjih zapeljati, da so policiji kljubovali. Na to prilomasti vojaštvo na pomoč policajem in razganja postopče po ulicah. Rogovileži so sicer kamenje poganjali, več vojakov ranili, naposled se jim je huda godila. Mnogo je bilo ranjenih, pohenjenih, poteptanih, zaprtih. Sedaj je zopet mir. — Nemški liberalci so pri dopolnilnih volitvah zmagali v gornještajerskih mestih z ravnateljem Sprungom, na Dunaji pa so le s pomočjo Judov vrgli Kronawetterja, ki je Slovanom bil vselej pravičen. Toda v Ljubljani so popolnem podlegli. Od Slovencev je bil župan Graselli izvoljen jednoglasno, dobil je 517 glasov, jednako tudi v kupčijskeje zbornici. Nemčurji so se skrili in zginoli kakor kafra. Ljubljana je Slovcem priborjeno slovensko mesto. — V Spljetu je hotel baron Konrad, okrajni glavar, narodnemu županu in odboru izročiti županstvo. Nek Italijan razdražen o zmagi Slovanov, ustrelil iz revolverja v glavarja pa mu le suk-njo prestrelil. Narodni zastopniki izrečejo svoj gnjus o takšnem lopovskem postopanju Italijanov ter podelijo baronu Konradu — sinu ministra Konrada — častno meščanstvo.

Vnanje države. Stari pruski kralj Viljelm odprl je novo izvoljeni deželni zbor. V njem imajo katoliški poslanci, katerih je ravno 100, in lutrovski konservativci večino. Liberalci so popolnem potlačeni. Sedaj bilo bi se nadejati, da se odpravijo kat. Cerkvi krivične postave ter preneha sramotna „kulturna borba“. Toda lutrovci se preveč bojijo sv. Cerkve in je težko misliti, da jej potrebne svobode privoščijo; vendar mogoče je. — Rusi začenjajo Nemce čedalje

bolj sovražiti in v nekaterih pokrajinah ob Bal-tiškem morji preganjajo nemške grajščake. Za Črno morje pripravljajo dve močni ladiji oklop-nici. Iz Geog-tepe stavijo železnico dalje v Per-zijsko. — Srbski kralj Milan išče novo mini-sterstvo, v katerem bi konservativci, liberalci in radikali (ki hočejo republiko) vkupaj mirno delovali. To jo nemogoča reč. Železnico od Bel-grada naprej v Niš marljivo stavijo. — Črno-gorci in Albanci so se zopet svadili zavoljo de-želskih mejašev. Na Dunaj pa je došla novica, da nameravajo Albanci avstrijskega cesarja pro-siti, naj pošlje vojsko tje in vzame deželo pod svojo oblast; to bi pa nas zaplelo v boj s Turki in bržčas tudi z Grki in Italijani, kajti slednji tudi uže od nekdanj škilijo čez Jadransko morje v Albanijo. — V Egiptu se angleškimi vojakom slaba godi, vsak deseti mož je bolen. Arabi-paša je z listi dokazal, da sta mu turški sul-tan pa vice-kralj ukazala pričeti nesrečno voj-sko zoper Angleže. — Krivi prerok Mohadi je napal mesto Obeid, kder so tudi katoliški misi-jonarji, pa je bil tepen in odpoden. Odšel pa je proti Hartumu. — Turški sultan je zadnji čas začel Rusom laskati se in pri njih iskati zaslombe zoper Angleže, ki hočejo Egipt in menda še več dežel pograbit. — V severni Ameriki so pri volitvah propali republikanci in utegne se ondi v kratkem marsikaj spremeniti.

Za poduk in kratek čas.

Čudovita prikazen.

(Pravljica.)

Živel je nekedaj pobožen mož. Krščanskih roditeljev sin je uže z mladih let se obnašal tako pobožno in čisto, da so ga sploh ljudje svetnika imenovali. Njegovo pobožno življenje je Bogu tako dopadlo, da mu je neko izredno milost podaril, namreč, da je smel včasih du-hovite reči gledati. Kakor po navadi se poda neko nedeljo k službi božji v farno cerkev. Kolikor je mogoče, se ogiblje praznih razgovo-rov z ljudmi. — Njegove misli so le pri Bogu. Služba božja se vrši. Njegove oči se ne obra-čajo po ljudeh, ampak mirno zrejo na sveti oltar, od koder ga ljubeznjivi Jezus prijazno gleda; njegovo srce ni v posvetne reči zamišljeno, mar-več v goreči ljubezni se z Bogom pogovarja. Nehoté se njegove oči obrnejo kvišku proti oboku cerkve. Kaj vidi? Čudno prikazen! Na zidu visi velikanska koža, na njo pa piše hudič kakor blisk naglo pregrehe ljudij, ki se ravno zdaj v cerkvi godijo. Sedaj piše, kako se mla-dina v cerkvi in zunaj pri vratih nespodobno obnaša in posmehuje; kako ta človek ima hu-dobne misli v svojem srci, kako uni sicer glasno moli, pa njegove misli letajo doma po kleti in

hlevih, dalje: kako ta človek želi kmalu v krč-mo priti, da bi si žejo ugasil. Zopet brzo dalje piše, kako ta ženska, sicer na videz pobožno moli, pa svoje misli ima doma pri ognjišču in pri moževi, kako nečimurna dekleta svoje zijala prodavajo in mislijo na svoje ljubljence in na lepoticije. Sedaj risa pregrehe napuha, nevošlj-i-vosti, lakomnosti, nečistosti, sovraštva, ki se vzdigujejo iz src raznim ljudem, ki so v cerkvi navzoči; še celo ministrant ne izostane. Sv. meša še se ni končala, a velika koža je uže vsa črna hudobij. Satanu zmanjka prostora za nove pregrehe. Kaj stori? Z vso močjo se vpre z nogama v kožo ob zid, eden konec vtakne med zobe, drugega vleče z rokama, da bi se raztegnila, pa naenkrat mu koža zmuzne izpod nog — in z velikim treskom butne z glavo ob zid, da si jo skoraj razbije. Pobožni mož, ki je vse to z velikim čudom gledal, se tej satanovi nesreči nasmeji — pa v tem trenutku ga hudič zapiše na skrajni kos še le tu prazne kože in mu zgine izpred očíj. Otožnega srca ide domu, premišljajoč to „čudno prikazen“.

Dragotinovič.

Dostavek urednikov za g. pisatelja: Prosimo, zapisujte marljivo „narodno blago“ in je nam pošljite. Radi je objavljamo in narod Vam bode hvaležen.

Smešnica 46. Nek bebec si misli, kako veselo le more biti spati na perji. Pribije toraj z žreblji kurjih peres na klop in se vleže; a drugo jutro ga je vsaka kost bolela. Milo je zdihoval: O vi neumneži, ki vedno hvalite, kako mirno se na perji spi, a jaz sem sedaj skusil in vas neumnežev ne poslušam nikoli več.

Razne stvari.

(Slovenska posojilnica) v Mariboru ima letos prometa uže 295.082 fl.

(V Sevnici) ob Savi ustanovili so ta-mošnji Slovenci posojilnico. Predsednik je g. Lenček, grajščak na Blanici. Živeli, slava vrlim domoljubom!

(Okrožna sodnija celjska) ni našla uzroka kazenski postopati zoper kmeta Vetriha, ki je hrabro ubil pošast Havraneka.

(Prusački Schulverein) je ustanovil šole nemčevalnice v Pekrah, Sevnici, Rači, Sladkem vrhu; gobec svoj rivlje tudi v Brez-no, Vuhred in Vozenico.

(Os zlomila) se je vagonu na železnici med Ponkvo in Poličanami 5. t. m., da se je vlak za 1 uro zakasnil.

(Mlin na Muri) je pogorel, Jožef Satt-lerjev pri Laafeldu.

(Všel) je iz kajhe v Kozjem kaznovanec F. Krivec pa se zopet sodniji izdal.

(Celjska hranilnica) je hotela pravila spremeniti pa vlada jej tega ni dovolila.

(Snega dobili) so na Dunaji.

(Mariboržanka) je č. g. župnika v Ormoži hotela osmešiti, da so baje v tem mestu letos nekšemu primicijantu pridgali pa še zraven se nemčurjem zamerili hvalisajoč čez mero Slovence. Sedaj pa je morala Mariboržanka po § 19. tiskovnega zakona obstati, da ni bilo primicije letos v Ormoži, ampak v Velikey nedelji ter da č. g. Sigfrid Sporn pri svojej pridgi še besede Slovenec niti rabili niso, ampak so pridgali, kakor je svečanosti bilo po krščanskej navadi primerno.

(Nemec Puchelt) nadzornik v delavnici južne železnice pri sv. Jožefu v Mariboru je prepovedal katehetu v privatnej tamošnej šoli za slovensko deco rabiti slovensk katekizem. Grajan v listu „Südsteirische Post“ je dobil od Slovencev pohvalo. Ubogi delavec slovenski je brščas prisiljen hvalo zapel nemčevalnej šoli. Rekli so, da je otrokom in staršem; „Umgangssprache“ nemška in toraj bodi katekizem „tajč“ če ga tudi ne razumejo.

(Tisočletni koledar), t. j. od 1. januarja 1801 do 31. decembra 2800 izdelal je vodja c. k. cimentirovalnega urada, Emil Störk v Mariboru. Koledar je v veliki obliki v dveh barvah tiskan, se lahko na steno nabije in je zelo pripraven za urade, pisarnice, gostilnice itd. Milostljivi knez in škof lavantinski so se prav pohvalno čez to delo izrekli. Cena koledarju je 1 gld. in se dobi pri gori imenovanem založniku.

(Slovesno dekoriran) bode z vitežkim križcem Franc-Jožefovega reda č. g. kanonik Juvančič v Novi cerkvi dne 22. novembra t. l.

(Spremembe v lav. škofiji.) Č. g. Anton Hajšek je baje prezentiran za Slov. Bistrico, č. g. Zupanec gre za kaplana k sv. Urbanu pri Ptujih.

Loterijne številke:

V Trstu 11. novembra 1882: 1, 65, 60, 59, 39.
V Linci " " 89, 12, 77, 59, 51.

Prihodnje srečkanje: 25. novembra 1882

3-7

Ponudba.

Obče znane in izvrstne na Tržaški razstavi s srebrno svetinjo odlikovane

voščene sveče

iz čistega, nepokvarjenega čebelnega voska priporočata

P. in R. Seemann v Ljubljani.

Oznanilo I.

Dne 2. januarja 1883 odprejo v Gradci, Kolisseumgasse št. 13 deželno podkovsko šolo s prvim 6mesečnim tečajem. S podkovsko šolo združena je tudi živalska bolnica.

Učili pa bodo ondi teoretično in praktično, kako se ima podkavati in ravnati z zdravimi in bolenimi kopiti in parklji. Vrhu tega se bode prednašalo tudi, kako se mo skrbeti za zdravje domačej živini, kako spoznati in pomagati pri kužnih boleznih in naglih nesrečah pri konjih in govedih. Podučevala pa bodeta ravnatelj zavodov in podkovski učitelj, obadva diplomirana živinozdravnika. Kdor na tej šoli završi skušnjo, ta ima po § 2 ministerijalnega zaukaza od 27. avgusta 1873 pravico, da se mu podeli podkovaška obrt.

Pogoji k sprejetju so: Starost 18 let, dobro izšolanje v ljudskih šolah in 2letno učenje podkovaškega rokodelstva, kar se pa ima dokazati z izučnim listom in delavsko knjižico.

Kdor hoče na podlagi omenjenih pogojev biti sprejet, ta mora v prvih treh dneh pričetega tečaja osebno predstaviti se ravnatelju. Če se kdo pozneje oglasi, zamore se na njega le izjemno jemati ozir.

Zadevno štipendije, katere so za podkovsko šolo razpisane, da se naj pogleda drugo oznanilo zraven tega natisneno.

V Gradci, dne 4. novembra 1882.

Deželni odbor štajerski.

Štev. 386.

Provizorična učiteljska služba

v Ponkvi na 2razrednej šoli, IV. plačilne vrste s prostim stanovanjem je razpisana.

Prošnje se vlagajo do 20. novembra t. l. pri krajnem šolskem совету v Ponkvi.

Okrajni šolski svet v Šmariji dne 28. oktobra 1882.

Predsednik:

Haas.

Štev. 473,

Učiteljska služba.

Na enorazrednici pri Svetjem poleg Ormoža je izpraznjena učiteljska služba v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem.

Dostavlja se, da se bode že prihodno spomlad stavilo novo šolsko poslopje, in se bode razširila v enem letu tukajšnja šola v trirazrednico.

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 1. prosinca 1883 krajnemu šolskemu svetu pri Svetjem (pošta Ormož.)

Okrajni šolski svet Ormoški 21. oktobra 1882.

Oznanilo.

Za obiskovanje nove podkovaške šole v Gradci, ki prične dne 2. jan. 1883 svoj 6mesečni tečaj, razpisanih je 10 štipendij, vsaka v znesku 50 fl., ki se podelijo prošnikom iz podkovaških pomočnikov. Kolikor mogoče in primerno premožnosti prošnikovej daje se v zavodu prosto stanovanje.

Pogoji so: starost konči 18 let, trdno zdravje, močno telo, štajersko domovinstvo, dobro izšolanje v ljudske šoli, 2letno delanje v podkovaškem obrtu. Vsak obljubi pismo, da bo po dokončanem tečaju vsaj 3 leta na Štajerskem posloval kot podkovaški mojster ali pomočnik.

Prošnji se ima določiti ova pisma obljuba, dalje krstni list, domovinski list, zdravstveno spričalo, šolska spričala, izučni listi, delavska knjižica od župana podpisano npravstveno spričalo in izkaz o premoženju. Tako obložene prošnje se imajo konči do 1. decembra t. l. poslati deželnemu odboru.

Po jedno štipendijo ustanovili so tudi okrajni zastopi: okolica graška, Aflenz, Bruck, Fürstenfeld, Judenburg, Oberwölz, Wildon, Ivnik, Radgona, Gornja Radgona, Brežice, Kozje, Laško pa še kmetijski podružnici: nemški Landsberg in izhodnji Gradec. Ove štipendije odda deželni odbor v porazumljeni z dotičnimi zastopi in podružnicami, prošnje pa se vlagajo vse pri deželnem odboru. Vsak prošnik naj pové razložno, za katero štipendijo prosi ter naj dostavi voljo tudi drugo štipendijo sprejeti, če one ne dobi, za katero prosi.

V Gradci dne 4. novembra 1882.

Deželni odbor.

Št. 1256. Učiteljska in podučiteljska služba.

Na petrazredni dečki šoli na Ptujem ste izpraznjeni učiteljska služba s plačo od 700 fl. in podučiteljska služba s plačo 560 fl. event. 420 fl. — Nemškega in slovenskega jezika zmožni prosilci naj svoje prošnje do 1. prosinca 1883 postavnim potem pošljejo krajnemu šolskemu svetu v Ptuj. Muzike večji prosilci imajo predstvo.

Okrajni šolski svet v Ptuj 29. okt. 1882.

2—3 **Predsednik.**

Št. 1320. Učiteljska služba.

Na četirazrednici okolice Ptujске (Umgebung Pettau) je izpraznjena učiteljska služba v III. plačilni vrsti.

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 20. grudna t. l. krajnemu šolskemu svetu okolica Ptuj.

Okrajni šolski svet Ptuj 31. okt. 1882.

2—3 **Prvomestnik.**

Št. 562.

Učiteljska služba.

Na enorazrednici na Humu (Kulmburg) je izpraznjena učiteljska služba v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem.

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 15. grudna t. l. krajnemu šolskemu svetu na Hum (Kulmburg, Post: Friedau.)

Okrajni šolski svet Ormož 30. oktobra 1882.

2—3

Prvomestnik.

Štev. 1273.

Učiteljske in podučiteljske službe

se bodo podelile stalno ali začasno na sledečih šolah IV. plačilne vrste:

- v Stoprcih (Post Rohitsch) učiteljska služba s prostim stanovanjem;
- pri sv. Marjeti (Post Moschganzen) tri-razrednica, učiteljska služba s prosto izbo,
- pri sv. Marku poleg Ptuja, dvorazrednica, podučiteljska služba, s prostim stanovanjem. —

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 20. grudna t. l. dotičnemu krajnemu šolskemu svetu.

Okrajni šolski svet v Ptuj 29. okt. 1882.

2—3

Prvomestnik.

Oženjen orgljar, ki prav dobra spričala ima, želi službo orgljarstva in meznarije koj sprejeti, ter se priporoči velečast. cerkvenim predstojnikom. Drugo se izve pri župnijskem uradu na Paki (pošta: Fraslau.) 3—3

Krčmo v najem

dajem v Bodislavcih. Kdor jo želi dobiti, naj se oglasi pri g. Matevži Gregoriči v Bodislavcih ali pri meni samem.

Ant. Gregorič,

3—3

posestnik v Ptuj.

Po čudovito nizkej ceni

prodava več 1000 štajerskih lodnastih sukenj od 4 fl. naprej.

Janez Müller

v Mariboru, Viktringhofgasse.